

Тема 1. Русь-Україна на арені середньовічної Європи – 2 год.

1. Норманська теорія.

Домбровський О. Антинорманська теорія з перспективи ранньої історії України в М. Грушевського.

URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Dombrovskyi_Oleksandr/Antynormanska_teoriiia_z_perspektyvy_rannoi_istorii_Ukrainy.pdf?

Мозговий І.П. Норманська теорія: витoki й значення. *Соціально-гуманітарні аспекти розвитку сучасного суспільства: матеріали VII Всеукраїнської наукової конференції студентів, аспірантів, викладачів та співробітників, м. Суми, 18-19 квітня 2019 р.* Суми: СумДУ, 2019. С. 257-263.

URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/77019/1/Mozhovyy_norman%20theory.pdf;jsessionid=FBC22B03BA3E11EF1C23C484AD873354

Щодра О. Між норманізмом і анти норманізмом : дискусії про походження Русі у світлі писемних джерел. *Наукові зошити історичного факультету Львівського університету.* 2018–2019. Випуск 19–20. С. 115–139.

URL: https://clio.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/03/115-139_Shchodr.pdf

2. Міждержавні зв'язки Русі і Візантії.

Гордієнко Д. Русь у системі зовнішньої політики Візантії першої половини X ст.

URL: <http://dspace.nbu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/71280/01-Gordiyenko.pdf?sequence=1>

Задорожній О. Міжнародно-правова діяльність князів Київської Русі періоду «відносної централізації» : від Аскольда до Святослава (IX-X ст.).

Науковий вісник Ужгородського національного університету, 2014 . Серія Право. Випуск 27. Том 3.

URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/7355/1/%D0%9C%D0%86%D0%96%D0%9D%D0%90%D0%A0%D0%9E%D0%94%D0%9D%D0%9E-%D0%9F%D0%A0%D0%90%D0%92%D0%9E%D0%92%D0%90%20%D0%94%D0%86%D0%AF%D0%9B%D0%AC%D0%9D%D0%86%D0%A1%D0%A2%D0%AC%20%D0%9A%D0%9D%D0%AF%D0%97%D0%86%D0%92%20%D0%9A%D0%98%D0%87%D0%92%D0%A1%D0%AC%D0%9A%D0%9E%D0%87%20%D0%A0%D0%A3%D0%A1%D0%86.pdf>

Котляр М. Договори Київської Русі з Візантією. *Енциклопедія історії України: Т. 2 : Г-Д / Редкол.: В.А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. К.: В-во «Наукова думка», 2004. 688 с.: іл. Режим доступу: http://www.history.org.ua/?termin=Dogovory_KR_z_Vizantieyu*

Щодра О. Свідчення Бертинської хроніки про посольство русів 838-839 років до Візантійської імперії та Імперії франків.

URL: <http://www.golos.com.ua/article/314095>

3. Русь та країни Сходу, Північної й Західної Європи.

Наливайко Д. Очима Заходу : Рецепція України в Західній Європі XI-XVIII ст.

1. Київська Русь і Західна Європа.

URL: <http://litopys.org.ua/ochyma/ochrus1.htm>

Ричка В. Між Римом і Царгородом : Київська Русь і християнська Європа.

Частина 1. URL: <https://day.kyiv.ua/uk/article/ukrayina-incognita/mizh-rymom-i-cargorodom-0>

Частина 2. URL: <https://day.kyiv.ua/uk/article/ukrayina-incognita/mizh-rymom-i-cargorodom>

Щодра О. Свідчення Бертинської хроніки про посольство русів 838-839 років до Візантійської імперії та Імперії франків.

URL: <http://www.golos.com.ua/article/314095>

4. Русь та Степ: протистояння цивілізацій.

Марченко М. Київська Русь у боротьбі з кочовиками до монгольської навали. К.: Промінь, 2012.

URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Marchenko_Mykhailo/Kyivska_Rus_u_borotbi_z_kochovykamy_do_monholskoi_navalu.pdf

Осіпян О. Поширення християнства серед половців в XI–XIV ст.

URL: <http://www.historians.in.ua/index.php/en/doslidzhennya/1629-oleksandr-osipyuan-poshirennya-khristiyanstva-sered-polovtsiv-v-xi-xiv-st>

Портнов А. «Між Сходом і Заходом». Нотатки про взаємини Русі і Степу в російській та українській історіографії.

URL: <http://www.historians.in.ua/index.php/en/doslidzhennya/1329-andrii-portnov-mizh-skhodom-i-zakhodom-notatky-pro-vzaiemny-rusi-i-stepu-v-rosiiskii-ta-ukrainskii-istoriohrafii>

Тема 2. Литовсько-польський період в історії України – 2 год.

1. Литовсько-Руська держава.

Ревчук Р. Чотирьохсотлітня амнезія.

URL: <https://www.istpravda.com.ua/columns/2011/03/19/32351/>

Руська спадщина у Великому князівстві Литовському / Борис Черкас. URL: <https://localhistory.org.ua/videos/bez-bromu/boris-cherkas/>

Тараненко М., Тараненко М. До питання правової оцінки входження і становища українських земель у складі Великого князівства Литовського. ВІСНИК НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право. Випуск 4(52) 2021

URL: <http://visnyk-ppsp.kpi.ua/article/view/248146/245422>

2. Українські землі у складі Речі Посполитої.

Букет Є. Люблінська унія: об'єднання для перемоги над Москвою. URL: <https://armyinform.com.ua/2021/07/04/lyublinska-uniya-obyednannya-dlya-peremogy-nad-moskvoyu/>

Кралуок П. Люблінська унія і третій Литовський статут.

UKR: <https://day.kyiv.ua/uk/article/istoriya-i-ya/lyublinska-uniya-i-tretyi-lytovskyy-statut>

Паламарчук Н., Ігнатова Л. Литовсько-польський період в українській історії державотворення. URL:

https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/10162/1/29_2_Palamarchuk.pdf

Русь у Речі Посполитій / Віталій Михайловський

URL: <https://localhistory.org.ua/videos/bez-bromu/netemni-chasi-vitalii-mikhailovskii/>

Шурхало Д. Люблінська унія: як українці змінили «прописку» з литовської на польську

URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/30027589.html>

3. Українські землі та європейські тенденції розвитку.

Музичук М., Сіماشова А. Ремісничі цехи Середньовіччя – зародки профспілкової самоорганізації.

URL: <https://gurt.org.ua/articles/19299/>

Пахайчук Н. Топ-десятка українських магнатів литовсько-польської доби.

URL: <https://agravery.com/uk/posts/show/top-desatka-ukrainskih-magnativ-litovsko-polskoi-dobi>

Процюк А. Князі Острозькі : хто і навіщо заснував «Волинські Атени»?

URL: <https://media.zagoriy.foundation/speczproyekty/knyazi-ostrozki-hto-i-navishho-zasnuvav-volynski-ateny/>

Сацький П., Приянчук І. Магдебурзьке право на територіях Лівобережної України: уроки історії

URL: <https://zn.ua/ukr/HISTORY/magdeburzke-pravo-na-teritoriyah-livoberezhnoyi-ukrayini-uroki-istoriyi-.html>

Як студенти з України навчались в Європі кілька століть тому

URL: <https://uainkrakow.pl/yak-studenty-z-ukrayiny-navchalys-v-yevropi-kilka-stolit-tomu/>

4. Війна за «київський спадок».

Кралуок П. Боротьба за руську спадщину в середині й другій половині XIV ст.

URL: <https://zn.ua/ukr/HISTORY/borotba-za-rusku-spadschinu-v-seredini-y-drugiy-polovini-xiv-st-.html>

Омельченко М. Боротьба за спадок Київської Русі: як кияни-“литвини” завдали розгромної поразки Московії

URL: <https://argumentua.com/stati/borotba-za-spadok-ki-vsco-rus-yak-kiyani-litvini-zavdali-rozgromno-porazki-moskov>

Пеленський Я. Змагання за «Київський спадок» (1155-1175). Релігійно-духовний вимір. *Археологія*. 1991. № 3. С. 33-46.

URL: http://www.vgosau.kiev.ua/a/Archaeology_1991_03.pdf

Ричка В. Київська Русь: чия спадщина?

URL: <https://day.kyiv.ua/uk/article/ukrayina-incognita/kiyivska-rus-chiya-spadshchina>

Тема 3. Козацька революція сер. XVII ст. – 2 год.

Рекомендовано до усіх питань семінару:

Крижна В.В., Сокур Ю.В., Козацтво. Національно-визвольна війна українського народу середини XVII ст.

URL: https://arm.naiu.kiev.ua/books/history/material/navmat/tema_3/lekcia.htm

1

Палій О. А. Історія України : [від княжої доби до Революції гідності]. Вид. 3-тє. Київ: К.І.С., 2017.

https://moodle.znu.edu.ua/pluginfile.php?file=/920745/mod_resource/content/1/I_storiia_Ukrainy.pdf

1. Становлення українського козацтва.

Букет Є. Витоки козацтва: перші згадки та теорії походження. URL: <https://armyinform.com.ua/2021/10/24/vytoky-kozactva-pershi-zgadky-ta-teoriyi-pohodzhennya/>

Северин Н., Северин В. Теорії походження українського козацтва.

URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/186677164.pdf>

Щербак В. Українське козацтво: формування соціального стану. Друга половина XV —середина XVII ст.

Розділ 1. Генеза і становлення козацтва в Україні

URL: <http://izbornyk.org.ua/coss1/shch02.htm>

2. Причини козацької революції.

Леп'явко С. Козацькі війни кінця XVI ст. в Україні.

URL: <http://www.gulevich.net/statiy.files/kozaki.files/kozaki.pdf>

Шурхало Д. Повстання, яке змінило історію: 370-річчя Хмельниччини.

URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/29221974.html>

Щербак В. Михайло Грушевський про передумови, причини та рушійні сили «Хмельниччини».

URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/18710/1/V_Scherbak_KIS_2_2016_IFF.pdf

3. Козацька держава Гетьманщина.

Букет Є. Заснування держави Україна Великим князем і гетьманом Богданом Хмельницьким

URL: <https://armyinform.com.ua/2021/03/29/zasnuvannya-derzhavy-ukrayina-velykum-knyazem-i-getmanom-bogdanom-hmelnyczkym/>

Губань Р. Адміністративно-територіальний устрій Гетьманщини.

URL: http://www.hist.vernadskyjournals.in.ua/journals/2017/1_2017/4.pdf

Кривошея В. В. Козацька старшина як еліта Гетьманщини.

URL: <https://istznu.org/index.php/journal/article/view/2034/1893>

Лютий Т. Повсякдення Гетьманщини.

URL: <https://tyzhden.ua/Columns/50/253010>

Терлюк І. Форма правління в ідеології та практиці українського національного державотворення козацької доби.

URL: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2020/sep/22112/5.pdf>

Чорна С. Українська козацька держава: носій ідеї непідлеглості та соціальний ідеал. URL: <http://www.golos.com.ua/article/347710>

4. Переяславська рада і міф про «воз'єднання народів».

Букет Є Переяславська рада як відправна точка московської окупації.

URL: <https://armyinform.com.ua/2022/01/18/pereyaslavska-rada-yak-vidpravna-tochka-moskovskoyi-okupacziyi/>

Горобець В. Переяславська рада 1654-го – доля, прокляття чи марево?

URL: <https://localhistory.org.ua/texts/statti/pereiaslavska-rada-1654-go-dolia-prokliattia-chi-marevo/>

До історії українсько-російських державних договорів 1654–1659 років

URL: https://cdiak.archives.gov.ua/v_360_Pereiaslavska_rada.php

Лиса А. Переяславська рада: як Росія намагалася звичайний військовий союз перетворити на «об'єднання з Україною»

URL: <https://bykvu.com/ua/mysli/pereiaslavska-rada-iak-rosii-vdalos-zvychainyi-viiskovyi-soiuz-peretvoryty-na-ob-iednannia-z-ukrainoiu/>

Переяславська рада як перша спроба Москви нав'язати «русский мир».

Розмова з істориком Ярославом Федоруком.

URL: https://zaxid.net/statti_tag50974/

5. Міжнародна політика Б. Хмельницького.

Герасимович А., Макарчук В. Маловідомі сторінки дипломатії Богдана Хмельницького.

URL: https://www.lvduvs.edu.ua/documents_pdf/visnyky/nvsy/02_2008/08gamdbk.pdf

Горобець В. Українська зовнішня політика після Переяслава: стратегічні цілі та тактичні відступи другої половини 1655 р.

URL:

https://shron3.chtyvo.org.ua/Horobets_Viktor_Mykolaiovych/Ukrainska_zovnishnia_polityka_pislia_Pereiaslava_stratehichni_tsili_ta_taktychni_vidstupy_druhoi_pol.pdf?

Терещенко Ю. Ті, хто подав нам руку: Європейські союзники Богдана Хмельницького у боротьбі за незалежність України.

URL: <https://day.kyiv.ua/uk/article/istoriya-i-ya/ti-hto-podav-nam-ruku>

Тема 4. Доба Руїни – 2 год.

Рекомендовано до усіх питань семінару:

Палій О. А. Історія України : [від княжої доби до Революції гідності]. Вид. 3-тє. Київ: К.І.С., 2017.

https://moodle.znu.edu.ua/pluginfile.php?file=/920745/mod_resource/content/1/Istoriia_Ukrainy.pdf

1. Московсько-українська війна 1658-1659 рр.

Більвінський А. Наслідки українсько-російської війни 1658-1659 рр.

URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Bulvinskyi_Andrii/Naslidky_ukrainsko-rosiiskoi_viiny_1658-59_rr.pdf

Борисенко В. Здобутки і прорахунки Гадяцької угоди 1658 р.

URL: <http://eprints.zu.edu.ua/9263/1/%D0%91%D0%BE%D1%80%D0%B8%D1%81%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE.pdf>

До 350-ї річниці Конотопської битви 1659 року. Українсько-російська війна 1658-1659 років: причини й передумови / Л. Сухих. *Архіви України*. 2009. № 3-4. С. 159-195.

URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/26207/13-Sukhikh.pdf?sequence=1>

Українсько-російська війна 1658–1659 рр. та міжнародна ситуація в Центрально-Східній Європі

URL: <http://history.org.ua/LiberUA/978-966-355-041-1/7.pdf>

2. Варшава, Москва і Стамбул у боротьбі за Україну.

Пиріг П. Про політичне становище України за доби Руїни.

URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/25887/02-Pyrig.pdf?sequence=1>

Смолій В., Степанков В., Горобець В., Чухліб Т. Дипломатія на «межі світу»: міжнародні відносини та зовнішня політика Української держави (XVII ст. – 1750-ті рр.). Посібник для університетів. К.: Вид-во «АМЕННОТЕР» 2016. 320 с/

URL: https://shron3.chtyvo.org.ua/Smolii_Valerii/Dyplomatiia_na_mezhi_svitu_mizhnarodni_vidnosyny_ta_zovnishnia_polityka_Ukrainskoi_derzhavy_XVII_st.pdf

Чухліб Т. Особливості зовнішньої політики І. Самойловича та проблема міжнародного становища українського гетьманату в 1672-1686 рр.

URL:

https://shron3.chtyvo.org.ua/Chukhlib_Taras/Osoblyvosti_zovnishnoi_polityky_I_Samoilovycha_ta_problema_mizhnarodnoho_stanovyscha_ukrainskoho_hetmanatu_v_1672-1686_rr.pdf

Чухліб Т. Українське гетьманство у війні європейської Священної Ліги з Османською імперією 1684-1699 рр.

URL:https://shron3.chtyvo.org.ua/Chukhlib_Taras/Ukrainske_hetmanstvo_u_vii_ni_ievropeiskoi_Sviaschennoi_Lihy_z_Osmanskoiu_imperiieiu_1684-1699_rr.pdf?

3. І. Мазепа та боротьба за незалежність.

Глушук В. М. Політичне та військове мистецтво Івана Мазепи в боротьбі за ідею незалежності України

URL:<http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/8634/Glushuk.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Костенко І., Халупа І. Гетьман Іван Мазепа – будівничий незалежності України і ворог імперії

URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/hetman-ivan-mazepa-voroh-imperiyi/31387388.html>

Іван Мазепа і Полтавська битва. Українська історія, спотворена Росією

URL: <https://texty.org.ua/articles/103963/ivan-mazepa-i-poltavska-bytva-ukrayinska-istoriya-spotvorena-rosiyeyu/>

Чухліб Т. Шлях до Полтави: Україна і Росія за доби гетьмана Мазепи. К.: Наш час, 2008. 263 с.

https://shron3.chtyvo.org.ua/Chukhlib_Taras/Shliakh_do_Poltavy_Ukraina_i_Rossia_za_doby_hetmana_Mazepu.pdf?

4. Православна церква в Україні напр. XVII – у XVIII ст.

Ковальчук А. Територія Української Церкви з кінця XVI до кінця XVIII століття

URL: <http://www.patriyarkhat.org.ua/statti-zhurnalu/terytoriya-ukrajinskoji-tserkvy-z-kintsya-xvi-do-kintsya-xviii-stolittya/>

Когут З. Проблема автономії Української Православної Церкви в Гетьманщині (1654-1780-ті роки).

У книзі: Когут З. Коріння ідентичності. Студії з ранньомодерної та модерної історії України. С. 117-132.

URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Kohut_Zenon/Korinnia_identychnosti.pdf?

Ластовський В.В. Між суспільством і державою. Православна церква в Україні наприкінці XVII – у XVIII ст. в історії та історіографії. Монографія. – К., Фенікс: НКПІКЗ, 2008. – 496 с.

URL:https://shron1.chtyvo.org.ua/Lastovskiy_Valerii/Mizh_suspilstvom_i_derzhavoiu_Pravoslavna_tserkva_v_Ukraini_naprykintsi_XVII_u_XVIII_st_v_istorii_t.pdf?

Майоров М. Київська митрополія та інші православні церкви перед 1686 роком (карти)

URL: <http://likbez.org.ua/ua/ukrayinska-kiyivska-mitropoliya-ta-inshi-pravoslavni-tserkvi-pered-1686-r-karti.html>

Соколов В. Бібліотеки церковних братств в Україні у 16–18 ст.

URL:

<https://ube.nlu.org.ua/article/%D0%91%D1%96%D0%B1%D0%BB%D1%96%D0%BE%D1%82%D0%B5%D0%BA%D0%B8%20%D1%86%D0%B5%D1%80%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D0%B8%D1%85%20%D0%B1%D1%80%D0%B0%D1%82%D1%81%D1%82%D0%B2%20%D0%B2%20%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%96%20%D1%83%2016%E2%80%9318%20%D1%81%D1%82>.

Тема 5. Міф про «Новоросію» – 2 год.

Рекомендовано до усіх питань семінару:

Палій О. А. Історія України : [від княжої доби до Революції гідності]. Вид. 3-тє. Київ: К.І.С., 2017.

https://moodle.znu.edu.ua/pluginfile.php?file=/920745/mod_resource/content/1/Istoriia_Ukrainy.pdf

Турченко Ф., Турченко Г. Проект «Новоросія» і новітня російсько-українська війна / НАН України. Інститут історії України. – К.: Інститут історії України, 2015. – 166 с.

URL:https://shron1.chtyvo.org.ua/Turchenko_Fedir/Proekt_Novorosiia_i_novitnia_rosiisko-ukrainska_viina.pdf?

URL:https://shron1.chtyvo.org.ua/Turchenko_Halyna/Proekt_Novorosiia_1764-2014_rr_Yuvilei_na_krovi.pdf?

1. Утворення Новоросійської губернії.

Залізник Л. Від Запорозьких Вольностей до Новоросії

URL: <https://tyzhden.ua/History/119732>

Гава О. Історія «Новоросії» та її етнічний склад у XIX сторіччі

URL: <https://www.istpravda.com.ua/articles/2014/05/7/142762/>

Срібна І. Новоросія як імперський проект 1764 року та сьогодні.

URL: <http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/4565/1/Sribna.pdf>

2. Міф про «Новоросію» як російську територію.

Вирський Д. Зустріч з минулим, або Російські історики в пошуках Лукомор'я-Новоросії

URL: https://zn.ua/ukr/HISTORY/zustrich-z-minulim-abo-rosiyski-istoriki-v-poshukah-lukomor-ya-novorosiyi-300674_.html

Полонська-Василенко Н. Заселення Південної України в половині XVIII ст. (1734-1775)

URL: <https://diasporiana.org.ua/wp-content/uploads/books/21705/file.pdf>

Полулях О. Проект «Новоросія»: народження, смерть та історичні міфи

URL: <https://www.stopfake.org/uk/proyekt-novorosiya-narodzhennya-smert-ta-istorichni-mifi/>

3. Крим – «исконно русская земля»?

Наш Крим: неросійські історії українського півострова : зб. ст. / упоряд. та вступ С. В. Громенко. — Київ : К.І.С., 2016. — 315 с

URL: https://old.uinp.gov.ua/sites/default/files/nash_krym_2016.pdf

Грабовский С. Крим – Україна: історичні паралелі

URL: <https://ua.krymr.com/a/27837338.html>

Шурхало Д. Перша анексія Криму 235 років тому: Росія тоді також порушила домовленості – історик

URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/29410425.html>

Тема 6. Суспільно-політичні рухи на Наддніпрянщині у ХІХ ст. – 2 год.

Рекомендовано до усіх питань семінару:

Палій О. А. Історія України : [від княжої доби до Революції гідності]. Вид. 3-тє. Київ: К.І.С., 2017.

https://moodle.znu.edu.ua/pluginfile.php?file=/920745/mod_resource/content/1/Istoriia_Ukrainy.pdf

1. Масонство.

Крижановська О. Таємні організації: масонський рух в Україні. К.: Наш час, 2010. 200 с.

URL:https://shron1.chtyvo.org.ua/Kryzhanovska_Oksana/Taiemni_orhanizatsii_masonskiy_rukh_v_Ukraini.pdf

Онофрійчук Т. Українські масони чи масони на землях України?

URL: <https://tyzhden.ua/Publication/7535>

Свінцицька І. Історичні обставини зародження масонських організацій в Україні.

URL:

<http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/12193/Svyntsitska.pdf?sequence=1>

2. Рух декабристів.

Казьмирчук Г., Латиш Ю. Рух декабристів: дискусійні питання та спроба їх розв'язання (до 180-річчя повстання). *Український історичний журнал*. 2005. № 6. С. 50-65.

URL:https://shron1.chtyvo.org.ua/Kazmyrchuk_Hryhorii/Rukh_dekabrystiv_dyskusiiiny_pytannia_ta_sproba_ikh_rozviazannia.pdf

Мартюк А. Вплив декабристського руху на формування державно-правової думки на теренах України

URL:http://elar.naiu.kiev.ua/bitstream/123456789/3207/1/2013_1_martiuk.pdf

Путова Г. Злам часу. 190 років повстанню Чернігівського полку

URL: https://cdiak.archives.gov.ua/v_Dekabrysty.php

Сюндюков І. Єднання в ім'я свободи. Декабристи і Україна

URL: <https://day.kyiv.ua/uk/article/istoriya-i-ya/yednannya-v-imya-svobody>

3. Кирило-Мефодіївське братство.

Кирило-Мефодіївське товариство та політичні погляди його учасників

URL: <http://litopys.org.ua/salto/salt06.htm>

Клочко Р. Київські мрійники. До 170-річчя Кирило-Мефодіївського братства

URL: <https://zn.ua/ukr/HISTORY/kiyivski-mriyniki-do-170-richchya-kirilo-mefodiyivskogo-bratstva-.html>

Москвичова А. Кирило-Мефодіївське братство за ініціативою «згори»

URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/24541671.html>

4. Діяльність М. Драгоманова. Громади.

Літошенко Ю. Соборність України в концепціях М. Драгоманова

URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/229858874.pdf>

Сосюра, Л.Г. Засади та принципи діяльності М. Драгоманова у колі громади (1859-1875 рр.) *Сумський історико-архівний журнал*. 2017. №XXVIII. С. 56-63.

URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/66390/1/Sosura.pdf>

Худанич В. Життєвий шлях і наукова діяльність М. Драгоманова.

URL:

<https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/21496/1/%D0%96%D0%B8%D1%82%D1%82%D1%94%D0%B2%D0%B8%D0%B9%20%D1%88%D0%BB%D1%8F%D1%85%20%D1%96%20%D0%BD%D0%B0%D1%83%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%B0%20%D0%B4%D1%96%D1%8F%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C%20%D0%9C.%20%D0%94%D1%80%D0%B0%D0%B3%D0%BE%D0%BC%D0%B0%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B0.pdf>

Тема 7. Політичні процеси на Західноукраїнських землях у др. пол. XIX ст. – 2 год.

1. Руська трійця.

Боруцький С. 185 років тому у світ вийшла «Русалка Дністровая».

URL: https://vgholos.ua/news/185-rokiv-tomu-u-svit-viyshla-rusalka-dnistrovaya_1422948.html

Мозер М. Ще раз про «Руську трійцю» і її роль в історії української мови.

URL: <https://zbruc.eu/node/80338>

Паламарчук Н. Роль «Руської трійці» у пробудженні національної свідомості Західних земель України

URL: http://history-pages.kpi.ua/wp-content/uploads/2016/02/41_3_Palamarchuk.pdf

2. Русинська проблема: тоді й зараз.

Набока М., Джулай Д. Хто такі русини і що вони хочуть?

URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/29464228.html>

Політичний русинизм: русинська проблема в Україні.

URL: <https://chas.cv.ua/autor/49585-politychnyj-rusynizm-rusynska-problema-v-ukrayini.html>

Савойська С. Етнонаціональна проблема русинства в контексті мовно-політичних конфліктів

URL: <https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/savoiska-etnonatsionalni.pdf>

3. Діяльність товариства «Просвіта».

Кузьмінчук Т. Тисячі українських книжок і декілька квадратних метрів: з чого починалася «Просвіта»?

URL: <https://localhistory.org.ua/texts/statti/tisiachi-ukrayinskikh-knizhok-i-dekilka-kvadratnikh-metriv-z-chogo-pochinalasia-prosvita/>

Мельник І. Товариству «Просвіта» 145 років.

URL: <https://zbruc.eu/node/16373>

Перський С. Популярна історія товариства «Просвіта» у Львові. Львів, 1932. 268 с.

URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?Z21ID=&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=online_book&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=FF=&S21STR=ukr0001726

4. Партиїно-політичне життя на Заході України.

Аркуша О. Виборча система в Галичині у другій половині XIX – на початку XX століття.

URL: https://zaxid.net/viborcha_sistema_v_galichini_u_drugiy_polovini_hih_n_a_pochatku_hh_stolittya_n1264478

Монолатій І. Політичні актори українців Підавстрійських Галичини й Буковини: формалізація політичної участі.

URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Monolatii_Ivan/Politychni_aktory_ukraintsiv_pidavstriiskykh_Halychynu_i_Bukovyny_formalizatsiia_politychnoi_uchasti.pdf?

Нахлік Є. Іван Франко і радикальна партія.

URL: <https://zbruc.eu/node/52402>

Расевич В. Українська національно-демократична партія

URL: <https://lia.lvivcenter.org/uk/organizations/undp/>

5. Ю. Бачинський та книга «Ukraina Irredenta».

Бачинський Ю. Україна Irredenta

URL: <https://zbruc.eu/node/54638>

Осадчук М. Марксист, що «винайшов» українську незалежність. Юліан Бачинський та «Україна Irredenta»

URL: <https://www.istpravda.com.ua/articles/2019/10/30/156451/>

Шаповал Ю. Життя і смерть Юліана Бачинського. С.10-27.

У книзі: Помилювання не просив... Доля Юліана Бачинського: Документи. Матеріали. Публікації. Львів, 2020.

URL: <https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2021/09/Bachynskyi-2020.pdf>

Тема 8. Українська революція 1917-1921 рр. – 2 год.

1. Універсали УЦР.

Грабовський С. Конституційна творчість доби Української революції.

URL: <https://tyzhden.ua/History/83199>

Мороз Ю. Загальнотеоретична характеристика Універсалів Української центральної ради.

URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/22749/1/235-239.pdf>

Шурхало Д. 100 років тому: Перший Універсал Центральної Ради – піднесення в українців і шок в росіян

URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/28557160.html>

Ярош Д. Універсали Української центральної ради – конституційні акти української державності 1917-1918 рр. : їх зміни та історичне значення.

URL: <http://old.univer.km.ua/visnyk/1122.pdf>

2. Проблема соборності України під час революції.

Гай–Нижник П. П. Ідея Соборності й українське державотворення (1918–1919 рр.). *Гілея*. 2014. Вип.91 (№12). С.25-37.

URL: <http://www.hai-nyzhnyk.in.ua/doc/2014doc.sobornist.php>

Гошуляк І. Тернистий шлях до соборності (від ідеї до Акту Злуки). К.: ППіЕНД імені І. Ф. Кураса НАН України, 2009. 467 с.

URL:

https://shron1.chtyvo.org.ua/Hoshuliak_Ivan/Ternystyi_shliakh_do_sobornosti.pdf

Державотворчий потенціал Української соборності. Чернігів, 2009. 78 с.

URL: <http://institute.sivertraining.org.ua/biblioteka/sobornist.pdf>

3. Радянська окупація.

Грабовський С. Україна радянської доби: окупація чи колонізація?

URL: <https://day.kyiv.ua/uk/blog/polityka/ukrayina-radyanskoji-doby-okupaciya-chy-kolonizaciya>

Музиченко Я. Україна у всесвітніх мріях Кремля

URL: <https://zbruc.eu/node/110735>

Файзулін Я. Більшовицька навала.

URL: <https://tyzhden.ua/History/65136>

Шурхало Д. Україна і більшовики. Хто і як створював СРСР?

URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/28711414.html>

4. Підпільно-партизанська боротьба за незалежність України.

Іванущенко Г. Національний спротив на Сумщині: досвід 20-30-х років

URL: <https://history.sumy.ua/research/article/9517-natsionalnyi-sprotyv-na-sumshchyni-dosvid-2030kh-rokiv.html>

Стецюк В. У борні за землю і волю

URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/28711414.html>

URL: <https://m.day.kyiv.ua/uk/article/cuspilstvo/u-borni-za-zemlyu-i-volyu>

Шурхало Д. 100 років тому: за пів кроку до Всеукраїнського повстання

URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/povstanskyu-ruk-h-v-ukrayini-sto-rokiv-tomu/31233423.html>

Шурхало Д. За землю і волю: селянський повстанський рух в Україні в 1917-1921 роках

URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/28509011.html>

Юзич Ю. Карта повстанського руху в радянській Україні у 1920-1921 рр.

URL: <https://www.istpravda.com.ua/articles/2020/11/2/158381/>

5. Українська революція на Запоріжжі.

Щур Ю. Українська революція на території Запорізької області (1917-1921 рр.)

https://shron1.chtyvo.org.ua/Schur_Yurii/Ukrainska_revoliutsiia_na_terytorii_Zaporizkoi_oblasti_1917-1921_rr.pdf?

Щур Ю. «Просвіти», Кримський похід, Січові стрільці: запорізькі землі у вирі революційних подій 1917-1918 рр.

URL: <https://uamoderna.com/md/prosviti-krimskij-poxid-sichovi-strilczi-zaporizki-zemli-u-viri-revolucijnix-podij-1917-1918-rr>

Тема 9. Голодомори в Україні – 2 год.

1. Голод 1921-1922 рр.: причини та наслідки.

Веселова О.М., Марочко В.І., Мовчан О.М. Голодомори в Україні 1921-1923, 1932-1933, 1946-1947: Злочини проти народу. Київ; Нью-Йорк: Вид-во М.П.Коць, 2000.270 с.

URL:

https://shron1.chtyvo.org.ua/Veselova_Oleksandra/Holodomory_v_Ukraini.pdf?

Карлащук В. "Голод 1921-1923 років не приховувався більшовицькою владою". Історики про перший голодомор

URL: <https://suspilne.media/151474-golod-1921-1923-rokiv-ne-prihovuvavsabilsovickou-vladou-istoriki-pro-persij-golodomor/>

Штучний масовий голод 1921–1923 років

URL: <https://holodomorinstitute.org.ua/1921-1923/>

Голод в Україні у першій половині ХХ століття: причини та наслідки (1921–1923, 1932–1933, 1946–1947): Матеріали Міжнародної наукової конференції. Київ, 20–21 листопада 2013 р. / Інститут демографії та соціальних досліджень імені М.В. Птухи НАН України; Інститут історії України НАН України; Київський національний університет імені Тараса Шевченка; Національний університет «Києво-Могилянська академія». К., 2013. 364 с.

URL: https://www.idss.org.ua/monografii/Golodomor_2013_20_11.pdf

Кульчицький С. Чому в Кремлі замовчували голод 1921 року в Україні?

URL: <https://tyzhden.ua/History/195543>

Шугальова І. Дитячі будинки Запорізької губернії в роки масового штучного голоду (1921–1923)

URL: <http://journal.ndiu.org.ua/article/view/239820>

2. Страта Голодом у 1932-1933 рр.

Веселова О.М., Марочко В.І., Мовчан О.М. Голодомори в Україні 1921-1923, 1932-1933, 1946-1947: Злочини проти народу. Київ; Нью-Йорк: Вид-во М.П.Коць, 2000.270 с.

URL:

https://shron1.chtyvo.org.ua/Veselova_Oleksandra/Holodomory_v_Ukraini.pdf?

Голод в Україні у першій половині ХХ століття: причини та наслідки (1921–1923, 1932–1933, 1946–1947): Матеріали Міжнародної наукової конференції. Київ, 20–21 листопада 2013 р. / Інститут демографії та соціальних досліджень імені М.В. Птухи НАН України; Інститут історії України НАН України; Київський національний університет імені Тараса Шевченка; Національний університет «Києво-Могилянська академія». К., 2013. 364 с.

URL: https://www.idss.org.ua/monografii/Golodomor_2013_20_11.pdf

Кульчицький С. Обґрунтування Голодомору 1932–1933 рр. як геноциду у світлі концепцій Р. Конквеста й Р. Лемкіна

URL:

https://chtyvo.org.ua/authors/Stanislav_Kulchytskyi/Obgruntuvannia_Holodomoru_1932_1933_rr_iak_henotsydu_u_svitli_kontseptsii_R_Konkvesta_i_R_Lemkina/
Лемкін Р. Радянський геноцид в Україні.

URL:

https://shron1.chtyvo.org.ua/Lemkin_Rafal/Radianskyi_henotsyd_v_Ukraini.pdf?
Закон України «Про Голодомор 1932-1933 років в Україні»

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/376-16#Text>

Гадзинська І. «Десять мільйонів п'ятсот тищ. І крапка». Українцям нав'язують суперечливі дані про 10,5 мільйонів жертв Голодомору

URL: <https://texty.org.ua/articles/104928/desjat-milioniv-pjatsot-tyshch-i-krapka-ukrayintsjam-navjazujut-superechlyvi-dani-pro-105-miljoniv-zhertv-holodomoru/>

3. Повоєнний голод 1946-1947 рр.

Веселова О.М., Марочко В.І., Мовчан О.М. Голодомори в Україні 1921-1923, 1932-1933, 1946-1947: Злочини проти народу. Київ; Нью-Йорк: Вид-во М.П.Коць, 2000.270 с.

URL:

https://shron1.chtyvo.org.ua/Veselova_Oleksandra/Holodomory_v_Ukraini.pdf?

Голод в Україні у першій половині ХХ століття: причини та наслідки (1921–1923, 1932–1933, 1946–1947): Матеріали Міжнародної наукової конференції. Київ, 20–21 листопада 2013 р. / Інститут демографії та соціальних досліджень імені М.В. Птухи НАН України; Інститут історії України НАН України; Київський національний університет імені Тараса Шевченка; Національний університет «Києво-Могилянська академія». К., 2013. 364 с.

URL: https://www.idss.org.ua/monografii/Golodomor_2013_20_11.pdf

«Голод після Перемоги»: до 75-річчя масового голоду 1946-47 років УІНП презентував історичний ролик.

URL: <https://uinp.gov.ua/pres-centr/novyny/golod-pislya-peremogy-do-75-richchya-masovogo-golodu-1946-47-rokiv-uinp-prezentuvav-istorychnyy-rolyk>

Штучний масовий голод 1946–1947 років

URL: <https://holodomorinstitute.org.ua/1946-1947/>

Терещук Г. Свідок голоду 1946-47 років: хто не мав грошей чи речей на обмін – умирав

URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/holod-ukrayina-1946-1947-roky/31111293.html>

Тема 10. Український визвольний рух сер. ХХ ст. – 2 год.

1. Організація українських націоналістів у 1929-1959 рр.

Шурхало Д. Історія ОУН. Її створили 16 галичан і 14 наддніпрянців

URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/29747865.html>

Решетченко Д. Історія Організації українських націоналістів (за фондами ЦДАЗУ)

URL: <https://tsdazu.archives.gov.ua/wp-content/uploads/2021/02/9.pdf>

Омельченко О. Організація Українських Націоналістів та гітлерівська Німеччина: війна на знищення

URL: <https://ukrnationalism.com/history/3772-orhanizatsiia-ukrainskykh-natsionalistiv-ta-hitlerivska-nimechchyna-viina-na-znyshchennia.html>

ОУН: історична довідка. URL: <http://ukrpohliad.org/national-memory/oun-istory-chna-dovidka.html>

Шурхало Д. «Держава від першого села»: як ОУН готувалася до Другої світової війни

URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/30563362.html>

2. Збройний опір Української повстанської армії 1942-1960 рр.

Як і коли виникла УПА / Володимир Бірчак

URL: <https://localhistory.org.ua/videos/bez-bromu/yak-vynykla-upa-volodimir-birchak/>

В'ятрович В., Забілий Р., Дерев'яний І., Содоль П. Українська Повстанська Армія. Історія нескорених / Відп. ред. та упоряд. В. В'ятрович. 3-тє вид. Львів : Центр досліджень визвольного руху, 2011. 352 с., іл.

URL: <https://old.uinp.gov.ua/sites/default/files/userupload/upa-armiya-neskorenyh.pdf>

3. Український визвольний рух на Наддніпрянщині у 1941-1955 рр.

Діяльність підпілля ОУН на Сході України

URL: <https://ounuis.info/library/books/799/diialnist-pidpillia-oun-na-skhodi-ukrainy.html>

Косик В. Проблема дослідження боротьби ОУН-УПА на Східно-Українських землях

URL: <https://ounuis.info/publications/43/problema-doslidzhennya-borotby-oun-upa-na-sxidno-ukrayinskykh-zemlyakh.html>

Щур Ю. «На грані двох світів» : український націоналістичний рух на Наддніпрянщині (1920-1955 рр.)

URL:

https://www.academia.edu/43201027/%D0%A9%D1%83%D1%80_%D0%AE%D1%80%D1%96%D0%B9_%D0%9D%D0%B0_%D0%B3%D1%80%D0%B0%D0%BD%D1%96_%D0%B4%D0%B2%D0%BE%D1%85_%D1%81%D0%B2%D1%96%

[D1%82%D1%96%D0%B2_%D1%83%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9_%D0%BD%D0%B0%D1%86%D1%96%D0%BE%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%96%D1%81%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%B9_%D1%80%D1%83%D1%85_%D0%BD%D0%B0_%D0%9D%D0%B0%D0%B4%D0%B4%D0%BD%D1%96%D0%BF%D1%80%D1%8F%D0%BD%D1%89%D0%B8%D0%BD%D1%96_1920_1955_%D1%80%D1%80](#)

4. Український визвольний рух та національні рухи Опору країн Європи.

Слободянюк М. Рух Опору в Україні в європейському контексті

URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/48399552.pdf>

Рябенко С. Україна та Європа проти комунізму: повоєнні рухи опору

URL: <https://zbruc.eu/node/71849>

Тема 11. Україна у посттоталітарному просторі – 2 год.

1. Кримська проблема та загроза сепаратизму.

Тимчасова окупація АР Крим та м. Севастополь

URL: <https://mfa.gov.ua/timchasova-okupaciya-ar-krim-ta-m-sevastopol>

Чопа В. Доля Мешкова: колись його ставила на місце у Криму СБУ, а вчора - ФСБ

URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/2664272-dola-meskova-kolis-jogo-stavila-na-misce-z-krimu-sbu-a-vcora-fsb.html>

Притула В. Кримський сепаратизм: міфи і реальність

URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/24747349.html>

Тинченко Я. Анатомія сепаратизму

URL: <https://tyzhden.ua/anatomiiia-separatyizmu/>

Степико М. "Потенціальні загрози регіонального сепаратизму в Україні".

Аналітична записка

URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/gumanitarniy-rozvitok/potencialni-zagrozi-regionalnogo-separatizmu-v-ukraini>

2. Помаранчева революція.

Помаранчева революція.

URL: <https://www.istpravda.com.ua/tags/pomarancheva-revoljutsija/>

Переосмислити Ющенко. Без Помаранчевої революції не було б Євромайдану

URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/31119866.html>

Помаранчева революція: уроки та історичне значення

URL: <http://elar.kpnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/1694>

3. Євромайдан та Революція Гідності.

Карабань С., Якунов Є. Революція Гідності. Згадаймо головне

URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/2122489-revolucia-gidnosti-zgadajmo-golovne.html>

Інтерв'ю з України: Революція Гідності, Євромайдан

URL:

<https://rozmova.wordpress.com/category/%D0%B2%D0%B8%D0%B7%D0%B2%D0%BE%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D0%B9-%D1%80%D1%83%D1%85/%D1%80%D0%B5%D0%B2%D0%BE%D0%BB%D1%8E%D1%86%D1%96%D1%8F-%D0%B3%D1%96%D0%B4%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%96-%D1%94%D0%B2%D1%80%D0%BE%D0%BC%D0%B0%D0%B9%D0%B4%D0%B0%D0%BD/>

Тема 12. Виклики сучасної України – 4 год.

Заняття 12.1 – 2 год.

1. Курс на Європейську інтеграцію.

Кривоногова А. Історія української євроінтеграції: відносини між Україною та ЄС

URL:

https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/11329/1/Krивonogova__%20386-391.pdf

Войціховський А. Україна на шляху європейської інтеграції: сучасний стан й перспективи

URL: http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/2251/ukrayi_na_na_shlyahu_yevropeys_koyi_integ.pdf;jsessionid=F964641234828A8C08DC62CB5B7C0507?sequence=2

Дорогіх О. Правові засади європейської інтеграції України

URL: https://ndipzir.org.ua/wp-content/uploads/2020/05/Tezy_Bolgaria_03.20/Tezy_Bolgaria_03.20_10.pdf

Якименко Ю., Пашков М. Україна на шляху до ЄС: оцінки, думки і сподівання громадян

URL: <https://razumkov.org.ua/statti/ukraina-na-shliakhu-do-yes-otsinky-dumky-i-spodivannia-hromadian>

Європейський вибір України : навчально-методичний посібник.

URL: <http://eprints.cdu.edu.ua/864/1/posibnuk.pdf>

Питання до обговорення: Вплив російсько-української війни на євроінтеграційні процеси в Україні.

2. Україна – НАТО.

Україна до НАТО (сайт журналу)

URL: <https://ukrainetonato.com.ua/>

Хронологія відносин Україна – НАТО

URL: <https://ukraine-nato.mfa.gov.ua/ukrayina-nato/hronologiya-vidnosin-ukrayina-nato>

Гомон Д. Україна–НАТО. Складна історія відносин

URL:

https://espresso.tv/article/2017/02/02/ukrayina_nato_skladna_istoriya_vidnosyn

Алексієвець Л., Алексієвець М. Трансформація відносин України та НАТО в 1991–2019 рр. : історичний аспект. *Український історичний журнал*. 2020. Число 1. С. 126-142.

<http://dspace.nbuiv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/179726/10-Aleksievets.pdf?sequence=1>

Питання до обговорення: Вступ України до НАТО: за та проти.

Заняття 12.2 – 2 год

1. Проблема церкви та держави.

Ферт А. Церковна незалежність як історична справедливість: історичні наративи навколо боротьби за Томос

URL: <https://uamoderna.com/shafka-dok/czerkovna-nezalezhnist-yak-istorichna-spravedlivist-istorichni-narativi-navkolo-borotbi-za-tomos>

Російсько-українська церковна війна

URL: <https://glavcom.ua/topics/church.html>

Що таке томос і автокефалія – пояснюємо популярно

URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/29697267.html>

Томос про автокефалію українського православ'я: значення і виклики

URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/gumanitarniy-rozvitok/tomos-pro-avtokefaliyu-ukrainskogo-pravoslavuya-znachennya-i>

Питання до обговорення:

- а) значення отримання Томосу про автокефалію;
- б) наслідки заборони релігійних організацій, пов'язаних з Російською православною церквою

2. Спроби Росії реанімувати СРСР та Україна.

Буркут І. Повернення імперій?

URL: [https://chas.cv.ua/autor/77598-](https://chas.cv.ua/autor/77598-%D0%BF%D0%BE%D0%B2%D0%B5%D1%80%D0%BD%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F-%D1%96%D0%BC%D0%BF%D0%B5%D1%80%D1%96%D0%B9.html)

[%D0%BF%D0%BE%D0%B2%D0%B5%D1%80%D0%BD%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F-](https://chas.cv.ua/autor/77598-%D0%BF%D0%BE%D0%B2%D0%B5%D1%80%D0%BD%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F-%D1%96%D0%BC%D0%BF%D0%B5%D1%80%D1%96%D0%B9.html)

[%D1%96%D0%BC%D0%BF%D0%B5%D1%80%D1%96%D0%B9.html](https://chas.cv.ua/autor/77598-%D0%BF%D0%BE%D0%B2%D0%B5%D1%80%D0%BD%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F-%D1%96%D0%BC%D0%BF%D0%B5%D1%80%D1%96%D0%B9.html)

Солодько П. Путін – учень Гітлера

URL: <https://texty.org.ua/d/2018/putler/>

Романчук О. Час ворогів і друзів

URL: <https://argumentua.com/stati/chas-vorog-v-druz-v>

Іларіонов А. Проблема російського суспільства – не лише Путін, а ще й російський імперський шовінізм як у владі, так і в опозиції

URL: <https://gordonua.com/ukr/blogs/illarionov/problema-rosijskogo-suspilstva-ne-lishe-putin-a-shche-j-rosijskij-imperskij-shovinizm-jak-u-vladi-tak-i-v-opozitsiji-1610013.html>

Віхров М. Синдром розпаду. Коротко про психопатологію рашизму

URL: <https://tyzhden.ua/syndrom-rozpadu-korotko-pro-psyhopatolohiiu-rashyzmu/>

Тема 13. Гібридна російсько-українська війна (2014-2022 рр.) – 2 год.

1. Анексія Криму.

Руденко А., Євчин Д., Дорогань А. Від Тузли до анексії. Чому Росії вдалося захопити Крим у 2014-му? *Радіо Свобода*. URL:

<https://www.radiosvoboda.org/a/chomu-rosiji-vdalosia-zahopyty-krym/31106434.html>

Шурхало Д. 10 років тому: як Росія захопила Крим. *Радіо Свобода*. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/rokiv-tomu-yak-rosiya-zakhopyla-krym/32836119.html>

Історія повзучої анексії Криму: лютий 2014 – 2023 роки. Центр протидії дезінформації. URL: <https://cpd.gov.ua/articles/istoriya-povzuchoyi-aneksiyi-krymu-lyutyj-2014-2023-roky/>

Клименко А. Окупація Криму. Як це було. Історична правда. URL: <https://www.istpravda.com.ua/columns/2023/02/23/162420/>

Артёмов І. В. Анексія Криму Російською Федерацією та її вплив на національну безпеку України. *Актуальні проблеми зовнішньої політики України : навчальний посібник* / рец. : С. В. Віднянський, І. І. Вовканич, І. Я. Тодоров. Ужгород : ДВНЗ «УжНУ», 2021. С. 110-131. URL:

<https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/50555/1/%d0%90%d0%bd%d0%b5%d0%ba%d1%81%d1%96%d1%8f%20%d0%9a%d1%80%d0%b8%d0%bc%d1%83.pdf>

2. Гаряча фаза гібридної війни (2014-2015 рр.).

Печерський А., Букет Є. Хронологія російсько-української війни: «гібридна» фаза (лютий 2014 — лютий 2022). *АрміяInform*. URL:

<https://armyinform.com.ua/2023/02/22/hronologiya-rosijsko-ukrayinskoyi-vijny-gibrydna-faza/>

Офіцинський Ю. Сучасна російсько-українська війна (за матеріалами газети «The New York Times» 2013 – 2017 років). Ужгород: РІК-У, 2018. 312 с. URL: <https://nsku.org.ua/wp-content/uploads/2018/08/vijna2014.pdf>

Донбас-2014: як розгоралася велика війна. *BBC News Україна*. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/articles/cgend3g259lo>

Війна на Донбасі. 2014 – 2017 рр. : зб. наук. праць за матеріалами III Всеукр. наук. військ.-істор. конф., 19 квітня 2018 р. / Нац. військово-історичний муз. України. Київ, 2018. 264 с. URL:

https://nvimu.com.ua/webroot/article_img/files/280/%D0%92%D1%96%D0%B9%D0%BD%D0%B0%20%D0%BD%D0%B0%20%D1%81%D1%85%D0%BE%D0%B4%D1%96%20%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D0%B8%202014-2018.pdf

3. Мінський протокол та Нормандський формат.

Мінські угоди. У чому суть тристоронніх домовленостей щодо Донбасу. *РБК-Україна*. URL: <https://www.rbc.ua/ukr/news/minskie-soglasheniya-sut-trehstoronnih-dogovorennostey-1644336754.html>

Штогрін І. Підписання Мінських угод: пастка для України чи механізм стримування Росії? *Radio Свобода*. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/30146733.html>

Рещук К., Лукашова С. 5 нормандських зустрічей до Зеленського. Як кожна з них змінила хід війни на Донбасі. *Українська правда*. URL: <https://www.pravda.com.ua/articles/2019/12/9/7234195/>

4. Боротьба України з російською агресією на міжнародній арені.

Горюнова Є. Зовнішня політика ЄС щодо російсько-української війни (2014–2022 рр.). URL: http://politicus.od.ua/spec_2022/7.pdf

Шевченко Б.Г. Україна в міжнародних відносинах 2014–2019. *ВІСНИК НТУУ «КПІ»*. Політологія. Соціологія. Право. Випуск 4(52) .2021. URL: <https://visnyk-ppsp.kpi.ua/article/view/248140/245415>

Тема 14. Повномасштабне вторгнення Росії – 2 год.

1. Людський вимір війни: злочини російських військових проти цивільних громадян та українських військовополонених.

Воротніков І. «Я чула, як катують мою дитину». Херсонка розповіла про 280 днів російського полону. *Радіо Свобода*. URL:

<https://www.radiosvoboda.org/a/novyny-pryazovya-katuvannya-zhytelka-khersona-pro-rosiyskyu-polon/32639254.html>

"Де мій Віталік?". Три історії про воєнні злочини росіян в Україні та чому вони загрожують світовій безпеці. *Суспільне новини*. URL:

<https://suspilne.media/277550-de-mij-vitalik-tri-istorii-pro-voenni-zlocini-rosian-v-ukraini-ta-comu-voni-zagrozuut-svitovij-bezpeci/>

Катування цивільних і військовополонених, свідчення тих, хто вижив: підсумки зустрічі в ОБСЄ. *Медійна ініціатива за права людини*. URL:

<https://mipl.org.ua/katuvannya-cyvilnyh-i-vijskovopolonenyh-svidchennya-tyh-htovyzhyv-pidsumky-zustrichi-v-obsye/>

Які злочини скоює Росія в Україні? *Український інститут національної пам'яті*. URL: <https://uinp.gov.ua/informaciyni-materialy/rosiysko-ukrayinska-viyna-istorychnyy-kontekst/yaki-zlochyny-skoyuye-rosiya-v-ukrayini>

Янковський О., Щетина Ю. «Солдати, офіцери, робітники комендатур»: хто і які злочини вчиняє проти цивільних українців в окупації? *Радіо Свобода*. URL:

<https://www.radiosvoboda.org/a/novyny-pryazovya-zlochyny-armiyi-rosiyi-proty-tsyvilnykh-ukrayintsiv-vyroky/32780180.html>

Левусь Д. Жахи російського полону. *Укрінформ*. URL:

<https://www.ukrinform.ua/rubric-ato/3803211-zahi-rosijskogo-polonu.html>

2. Оборона України: мужність і звитяга у боротьбі проти агресора.

Палій О. Геоїчна боротьба України проти повномасштабної агресії Росії.

URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/metodichni%20recomendazii/2022/08/31/Inform.materialy-HEROYICHNA.BOROTBA.UKR.31.08.2022.pdf>

Два роки тому почалося повномасштабне вторгнення російських військ в Україну. *ДОДА*. URL: <https://dn.gov.ua/news/dva-roki-tomu-pochalosya-povnomasshtabne-vtorgnennya-rosijskih-vijsk-v-ukrayinu>

3. Втрати культурно-історичної спадщини України.

Втрати культурно-історичної спадщини України. *Район історія*. URL:

<https://history.rayon.in.ua/news/501852-vtrati-istorichnoi-ta-kulturnoi-spadshchini-ukraini-pid-chas-viyni>

Загарбати або знищити: 18 пам'яток української архітектури, які

зруйнувала росія. *УрбанРубрика*. URL: <https://rubryka.com/article/18-pamyatok-arhitektury-yaki-zrujnuvala-rosiya/>

Щокань Г. Росіяни пошкодили в Україні вже 664 об'єкти культурної спадщини – МКІП. Українська правда. URL: <https://life.pravda.com.ua/culture/2023/07/19/255468/>

4. Україна і світ у боротьбі проти рашизму.

Санкції проти РФ. Міністерство закордонних справ України. URL: <https://mfa.gov.ua/protidiya-agresiyi-rf/sankciyi-proti-rf>

31.08.24 Україна і світ – проти російської агресії. Санкції в дії. Служба зовнішньої ролідки України. URL: <https://szru.gov.ua/news-media/publications/310824-ukraina-i-svit--proty-rosiiskoi-ahresii-sanktsii-v-dii>